

Simogatás nélkül nem megy

Még hogy kell-e a siker?

Persze, hogy kell!

Nagyon is kell! Mint egy falat kenyér. Legyen az a siker akármilyen kicsi, múltó vagy alkalmi, legyen az teljesítménybeli, társasági, önmegvalósítási, szexuális, párkapcsolati vagy szakmai...

Sokan mondják, miután átvették sikereikért a díjaikat, hogy ők „nem azért csinálják”. Dehogyanem!!! Mindenki azért csinálja! A siker – a teljesítmény visszaigazolása – úgy kell a pszichének, mint tavaszi zápor.. (...fűszere a földnek). Nélküle beszárad a lélek, értelemét veszti minden küzdés. Elhervadnak a motívumok, elsorvadnak a célok. Bizonytalanság költözik a szívekbe. Lássuk be: mindannyian elismerésre áhítunk – kimondva, kimondatlanul.

Sikerfüggőség

Azt mondják, a siker ott simogat valahol a nyúltagyunknál. Közel a gerincvelőhöz, ennél a rendkívül ősi agyi képződménynél. Olyan „mélyen”, ahol még nem felügyel a tudat, ahol nincs értelmük a szavaknak és a fogalmaknak, ahol csak az ösztönérzelmek szenderegnek. Arra várva, hogy időnként megsimogassák őket. Akár a valódi simogatás, a siker cirógatása is visszajelzést küld az ÉN-nek, hogy „Igen, ezt jól csináltad. Megérdemled a jutalmat!” A nyúltagi simogatás hatá-

sára nemcsak kellemes borzongás jár át minket – fittyet hányva a világ bajainak –, de hosszan tartó vágyaink is születnek e kellemes élmény mind gyakoribb megtapasztalása nyomán. A sikervágy talán a legpozitívabb függőség, amelynek az ember rabjává válhat.

Iszony-viszony

Az igazi kérdés az, hogy a környezetünk és az egész társadalom hogyan viszonyul a sikerhez. Bátorítóan, biztatóan, elismerően – vagy féltékenyen, irigyen, gáncsoskodóan. Semmi sem érzékelteti jobban egy kor, egy társadalom közösségi gondolkodását, mint a sikerhez való viszonya. Az egyik visszajelzés biztat és szárnyakat ad – új teljesítményre ösztönöz. A másik lehúz, elbizony-

talánít és pótselekvésekre kényszerít. Még izgalmasabb kérdés, hogy mikor, miben mérettetik meg a siker és milyen pótmegoldásokat engedélyeznek az egyes korok a sikertelenség ellensúlyozására. Azaz; lehet-e a valódi sikert pénzzel, csókokkal, oklevelekkel, erkölcsi, vallásos címkékkal, tapsgépekkel, médiahírnévvel, ki tudja még mivel helyettesíteni? Nagy kérdés...

Harcosok és tutyimutyik klubja

Szerencsések azok a társadalmak, ahol a sikerorientáltak tömegének szabadjára engedett sikervágya viszi előre a dolgokat. De ha a konzervatív többség óvatossága és kudarcérülése kerekedik felül, az is hozhat – kis képzavarral élve – „sikereket” a konyhára. Nagy baj van azonban, ha egy sikerorientált attitűddel bíró társadalom huzamosabb ideig kudarcérülésre van kárhozható. Amikor egy művész, tudós vagy sportoló életéből tartósan távol marad a siker,

SAS ISTVÁN

akkor tudjuk, hogy az milyen drámai módon gátolhatja a későbbi teljesítményt. Miért lenne ez másképp a mindennapi tevékenységek szintjén? Ha a termelésben vagy a privát szférában tartósan elmarad a mindennapos kis sikerek pozitív visszacsatolása – vagyis nincs nyúltagyi simogatás, vagyis nincs sikerélmény, vagyis nincs megerősítés –, akkor ez a sikerorientált tömeg szép lassan átvedlik tutyimutyi kudarckerülő szabadcsapattá. Mert nem tehet mást. Ez a legnagyobb veszteség, ami egy tenni akaró közösséget sújthat. A kreativitás és az innováció legerősebb motorja a siker. Kudarckerüléssel még senkinek sem sikerült imponáló teljesítményt leraknia az asztalra.

Balsors tépi-e?

Persze a sikertelenséget a legkönnyebb a „balsorsra” rákenni. A körülményekre és a véletlenekre. De sajnos más a helyzet. Félrevezető féligazságot hirdet a sokat szajkózott közmondás, miszerint „ki-ki a maga szerencséjének kovácsa”. Bár

így lenne! A siker „kovácsolásában” legalább annyi szerepe és felelősége van az egyént körülvevő csoportnak, nevezetesen hogy képes-e felismerni, elismerni és visszaigazolni az egyéni sikereket. Már az általános iskolában felér egy durva arcucsapással, ha az egyik gyereket leszidják ugyanazért a teljesítményért, amiért a másikat megdicsérik. Később a munkahelyen, az üzleti életben, a politikában és a családban is igen gyakran fordul elő, hogy ugyanannak a magatartásnak egyik esetben siker, másik esetben megszegyenítő ledorongolás a „jutalma”. A siker bizony sokszor nem az objektív teljesítménytől, hanem egy tanártól, egy művezetőtől, egy HR-estől, egy pályázati előadótól, vagy egy kiscsoporttól függ, akit az élet ítéletalkotónak véletlenül odasodort.

Az egyik legnagyobb közhely...

...és az egyik legkisebb fantáziára valló mondás, amibe mi magyarok minden januárban jókívánságainkat becsomagoljuk így szól: Sikerekben gazdag boldog új évet kívánok! Azután egész évben mást sem teszünk, mint megpróbáljuk mások sikerét kisebbiteni. Vagy úgy, hogy vitatkozunk a mögötte meghúzódó teljesítménnyel, vagy úgy, hogy vitatkozunk a bírálóbizottságok kompetenciájával. Vagy úgy (és ez a legszörnyűbb), hogy vitatkozunk magával a sikerrel. Fő, hogy mások érdemei ne magasodjanak fölénk túlságosan, mert akkor mi is kisebbnek látszunk.

Hányszor előfordul, hogy kiemelkedő előadóművészeink, íróink, felfedezőink világraszóló sikereiről nyitunk itthon fanyalgó vitákat. Hányszor előfordul, hogy gögös önteltséggel sértegetjük a tapsoló, ujjongó

tömegek számunkra elfogadhatatlan ízlését. Hányszor előfordul, hogy megkérdőjelezzük a siker bizonyítékait, bármilyen formában is öltösenek azok testet. És ez a divatos attitűd szépen áthúzódik, kiterjed, ismétlődik az élet minden területén. A siker bagatellizálása népszerű társasjáték mindenhol, ahol osztályozás, könyvjutalom, prémiumosztás, előléptetés, vagy csak néhány dicsérő szó van a láthatáron.

Miért tesszük? Irigységből? Butaságból? Vagy sajnáljuk másoktól azt a kis örömet, amit a nyúltagyi simogatás okozhat nekik? Mindegy. Nem jól tesszük! Ha csökken a társadalom egészének sikerélményszintje, annak mindenki kárát látja.

Siker nélkül élni?

Siker nélkül lehet élni, de nem nagyon jó. Sem az egyénnek, sem a társadalomnak. Ezért ne ítélkezzünk elhamarkodottan. Ha nincs más; a siker hiányánál még az álsikerek, a pótsikerek, vagy a „Viagrásított” műsikerek is jobbak.

Csíkszentmihályitól tudjuk, hogy a „flow”, a mindnyájunk által oly áhított „áramlatélmény” a sikerélmény édestestvére. A siker velejárója a flow. A flow velejárója pedig az újabb siker lehetősége. Az egyik a másikat erősíti.

Az igaz, hogy áramlatélménye bárki-
nek lehet a külső világ megerősítése nélkül is. De sikerélménye nem! Lehetsz boldog és úszhatsz a flow-val akkor is, ha a saját magad elvárásait sikerrel megvalósítod. Megsimogathatod a saját buksidat is, ott a nyúltagy környékén. De az igazi mégiscsak az, ha a simogatás valahonnan kívülről érkezik. Ugye?